

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15Co/67/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8312217290
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Ilčinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8312217290.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Ilčinovej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci navrhovateľky F. O., nar. XX.X.XXXX, bytom N., H. XXXX/X, zastúpenej Mgr. N. O., nar. X.X.XXXX, bytom N., H. XXXX/X, proti odporcovi Z. O., nar. XX.X.XXXX, bytom K. XXX o zvýšenie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 12P/160/2012-75 zo dňa 10.4.2013 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Humenné č.k. 12P/160/2012-102 zo dňa 25.9.2013 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zvýšení výživného, o dlžnom výživnom, o trovách konania účastníkov a trovách štátu.

Náhradu trov odvolacieho konania navrhovateľke nepriznáva.

odôvodnenie:

Rozsudkom č.k. 12P/160/2012-75 zo dňa 10.4.2013 prvostupňový súd v danej veci zmenil rozsudok Okresného súdu Humenné č.k. 19P/235/2004-36 zo dňa 21.9.2004 tak, že zvýšil výživné zo strany odporcu pre navrhovateľku zo sumy 49,79 eur na sumu 120,00 eur mesačne, ktorú je odporca povinný platiť k rukám navrhovateľky vždy do prvého dňa v mesiaci vopred, a to s účinnosťou od 4.12.2012. Dlžné výživné za obdobie od 4.12.2012 do 10.4.2012 vo výške 351,02 eur povolil odporcovi splácať mesačnými splátkami vo výške 10 eur spolu s bežným výživným, a to pod stratou výhody splátok. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a odporcu zaviazal zaplatiť sumu 69,94 eur na trovách štátu na účet Okresného súdu Humenné v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 15Co/36/2013-101 zo dňa 7.8.2013 vrátil vec súdu prvého stupňa na rozhodnutie o celom predmete konania.

Následne prvostupňový súd dopĺňacím rozsudkom č.k. 12P/160/2012-102 zo dňa 25.9.2013 doplnil výrok rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 12P/160/2012-75 zo dňa 10.4.2013 tak, že v prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie výživného nad sumu 120 eur mesačne zamietol.

Svoj rozsudok s dopĺňacím rozsudkom prvostupňový súd právne odôvodnil ustanoveniami §§ 62 ods. 4,5, 75 ods. 1, 78 ods. 1,3 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení platných a účinných predpisov. V odôvodnení uviedol, že predmetom konania bol nárok navrhovateľky na zvýšenie výživného zo strany odporcu s poukázaním na skutočnosť, že od poslednej úpravy výživného došlo k zmenám na strane navrhovateľky, ktoré zakladajú dôvody na zvýšenie výživného. Uviedol, že v predmetnej veci je nespornou skutočnosťou, že posledná úprava výživného zo strany odporcu pre navrhovateľku bola

určená rozsudkom Okresného súdu Humenné č.k. 19P/235/2004-36 zo dňa 21.9.2004, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 11.10.2004 s tým, že podľa tohto rozsudku odporca prispieval navrhovateľke na výživu sumou 1500,- Sk, čo predstavuje sumu 49,79 eur mesačne.

Od poslednej úpravy výživného uplynulo 8 rokov a od toho času došlo k podstatným zmenám na strane navrhovateľky, pretože v čase poslednej úpravy výživného navrhovateľka bola žiačkou základnej školy a teraz je študentkou štvrtého ročníka Hotelovej akadémie v K., čo znamená prechod navrhovateľky na iný stupeň školskej dochádzky. Navrhovateľka dostatočne preukázala, že prechodom zo základnej školy na strednú školu došlo k zvýšeniu jej nákladov na výživu a štúdium, pretože navyše študuje na strednej škole, ktorá si vyžaduje zvýšené náklady.

Súd prvého stupňa konštatoval, že zároveň, keďže od poslednej úpravy výživného uplynulo 8 rokov, stúpli aj životné náklady pre navrhovateľku, a to z hľadiska jej dospievania, keďže má zvýšené náklady na vlastné stravovanie, ošatenie a pod.

Prvostupňový súd mal za to, že na strane navrhovateľky sú tu dôvody, pre ktoré je potrebné zvýšiť výživné zo strany odporu. Na druhej strane je síce pravdou, že odporca je toho času nezamestnaný, avšak podľa názoru prvostupňového súdu je v možnostiach a schopnostiach odporcu nadobudnúť finančné prostriedky v takej výške, aby mohol prispievať navrhovateľke na výživu sumou 120 eur mesačne. Z týchto dôvodov prvostupňový súd rozhodol zároveň aj o dlžnom výživnom odo dňa podania návrhu do dňa rozhodovania, ktoré predstavuje rozdiel medzi výživným plateným odporcom a výživným určeným rozhodnutím súdu a toto dlžné výživné, vzhľadom na finančnú situáciu odporcu, prvostupňový súd umožnil odporcovi v zmysle § 160 ods. 1 O.s.p. splácať splátkami mesačne po 10 eur spolu s bežným výživným, a to pod stratou výhody splátok. O trovách štátu prvostupňový súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a zaviazal odporcu ako neúspešného účastníka zaplatiť trovy štátu, ktoré boli vyplatené zo štátnych prostriedkov peňažným ústavom za podané správy, a to ČSOB, a.s., Tatra banke, a.s. a Slovenskej sporiteľni, a.s. spolu v celkovej výške 69,94 eur. V prevyšujúcej časti návrh navrhovateľky dopĺňujúcim rozsudkom prvostupňový súd zamietol.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie odporca. Namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, a že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že prvostupňový súd sa nevysporiadal s jeho nevyhnutnými výdavkami, neporovnal pomery v čase pôvodného určenia vyživovacej povinnosti a súčasné pomery. Poznamenal, že v súčasnosti je zamestnaným v spoločnosti Verejnoprospešné služby N., s.r.o. s mesačnou mzdou 387,70 Eur. Mal za to, že prvostupňový súd mu nedostatočným riadnym odôvodnením rozhodnutia odňal možnosť konať pred súdom. Vo vzťahu k výroku o trovách štátu uviedol, že o trovách štátu mal rozhodnúť v súlade so zásadou úspechu v konaní a rozdeliť jej náhradu podľa pomeru úspechu a neúspechu v konaní. Na základe uvedených námietok žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p.. O odvolaní rozhodol postupom podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 156 ods. 3 O. s. p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením. Po preskúmaní napadnutého rozsudku, i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že odvolaniu odporcu nie je možné vyhovieť.

Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť

Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Podľa § 62 ods. 3 Zákona o rodine každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 ods. 1 pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ust. § 159 ods. 3 O.s.p., i ust. § 78 ods. 1 Zák. o rodine. Občiansky súdny poriadok v označenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova (prekážka *res iudicata* - veci rozhodnutej). Zákon však počítá s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať. Ust. § 163 O.s.p. výslovne umožňuje zmenu rozsudku odsudzujúceho na plnenie v budúcnosti zročných dávok, alebo na plnenia v splátkach, ak sa podstatne zmenili okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie dávok alebo splátok (*clausula rebus sic stantibus*). Pritom nie je rozhodujúce, či ide o plnenie vyživovacej povinnosti určenej súdom, alebo o plnenie dohody. Hmotnoprávna podmienka zmeny súdneho rozhodnutia o výživnom je upravená v ustanovení § 78 ods. 1 Zák. o rodine. Podľa tohto ustanovenia dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Aby súd teda mohol vo veci výživného rozhodnúť inak, nevyhnutnou podmienkou je zmena pomerov. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadať ku všetkým skutočnostiam, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného, avšak len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Nestačí len úvaha o tom, že je doterajšie výživné neprimerané. Pokiaľ by súd nemal preukázanú zmenu pomerov a rozhodol by o zmene výšky vyživovacej povinnosti, šlo by vlastne o neprípustné preskúmvanie, či reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Touto zásadou sa musel súd riadiť aj pri rozhodovaní o podanom návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti. Právne relevantné pre rozhodnutie o podanom návrhu pľnoletej navrhovateľky je to, či sa výrazne, trvale, nie krátkodobo alebo nepatrne zmenili okolnosti na strane oprávnenej, alebo na strane povinného, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom.

Z obsahu spisu vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Humenné č.k. 19P/235/2004-36 zo dňa 21.9.2004, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 11.10.2004 bol odporca zaviazaný prispievať navrhovateľke na výživu sumou 1500,- Sk, čo predstavuje sumu 49,79 eur mesačne. V tom čase bola navrhovateľka žiačkou základnej školy.

V súčasnosti je navrhovateľka študentkou strednej školy (Hotelovej akadémie v K.), ide o nezaopatrené dieťa, ktoré nie je v súčasnosti schopné samo sa živiť. Navrhovateľka je úspešnou žiačkou prechodne bývajúcou na internáte v K., pričom platí za ubytovanie na internáte sumou 80 Eur mesačne. Výdavky

spojené s cestovaním každý týždeň z miesta štúdia do miesta svojho trvalého pobytu predstavujú mesačne sumu 24 Eur a MHD v mieste štúdia 10 eur mesačne. Výdavky spojené so štúdiom na Hotelovej akadémii zahŕňajú aj náklady na školskú uniformu, ošatenie, topánky, kuchárske oblečenie a zároveň náhrady spojené s nákupom učebníc, ZRPŠ, spoločných platieb na stužkovú slávnosť, platbu za AIS kartu. Navrhovateľka zároveň v súvislosti so záujmami a zvyšovaním odbornej spôsobilosti absolvovala baristický kurz, ktorý stál 290 eur, barmanský kurz, ktorý stál 250 eur. Okrem výdavkov spojených so štúdiom má navrhovateľka výdavky na mobilný telefón v sume 10 až 25 eur mesačne a výdavky na lieky.

Matka navrhovateľky je čiastočnou invalidnou dôchodkyňou a poberá invalidný dôchodok vo výške 131,90 eur mesačne. Náklady na jej bývanie predstavujú sumu spolu s nájomným a elektrinou cca 160 eur mesačne.

Súd prvého stupňa správne pri rozhodovaní o zmene výživného porovnal okolnosti dôležité pre určenie výživného v čase skoršieho rozhodovania a v čase nového rozhodovania pre posúdenie, či došlo alebo nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu posledného rozhodnutia o výživnom. Pri posudzovaní zmeny pomerov prihliadol na rozhodujúce okolnosti, ktoré odôvodňovali zmenu výživného.

V čase poslednej úpravy výživného mala navrhovateľka 10 rokov a bola žiačkou základnej školy. Od toho obdobia sa stala úspešnou študentkou strednej školy v značnej vzdialenosti od miesta bydliska spojenou s prechodným bývaním na internáte tejto strednej školy. Možno teda konštatovať, že na strane navrhovateľky došlo k významnej podstatnej zmene pomerov, ktorá so sebou prináša aj podstatné zvýšenie nákladov, ktoré súvisia predovšetkým so štúdiom, ako aj cestovaním do školy a späť, zabezpečením učebných pomôcok, nákladov na ubytovanie a stravovanie. Neoddeliteľnou súčasťou jej formujúcej sa osobnosti je aj kultúrny a spoločenský život a aj náklady s tým súvisiace.

Je nepochybné, že rozsah a charakter potrieb maloletej je v dôsledku zmenených ekonomických podmienok čoraz širší. Štúdium na strednej škole spojené so značnou vzdialenosťou od miesta bydliska spolu s obdobím dospievania, puberty, nepochybné zvyšuje odôvodnené potreby navrhovateľky.

Na margo tvrdenia odporcu o neprihliadaní a neposudzovaní prvostupňového súdu na jeho výdavky odvolací súd v korelácii s potencialitou jeho príjmov v čase dobrovoľnej nezamestnanosti a jeho súčasným príjmom, odkazuje na výslovné znenie ustanovenia § 62 ods. 5 prvá veta zákona o rodine. Odvolací súd poukazuje na prednosť vyživovacej povinnosti pred výdavkami povinného rodiča. Zmysel ustanovenia § 62 ods. 5 zákona o rodine spočíva v plynulom zvýšení miery rodičovskej zodpovednosti tým, že potreby rodiča môžu byť uspokojené až následne, keď si rodič splní svoju vyživovaciu povinnosť a prispeje v primeranej miere na potreby dieťaťa. Každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Zákonodarca v tejto súvislosti nerozlišoval, či ide o nevyhnutné potreby rodiča alebo iné potreby, preto argumentácia odporcu neobstojí aj vzhľadom na jeho súčasný príjem a aj v súvislosti s jeho dobrovoľnou nezamestnanosťou v čase pred rozhodnutím o zvýšení vyživovacej povinnosti. Túto povinnosť má odporca už od narodenia dieťaťa a je jeho základnou povinnosťou.

Každé dieťa má právo na zabezpečenie primeranej výživy a výživné musí byť nastavené tak, aby zohľadňovalo aspoň nevyhnutné potreby dieťaťa. Každé dieťa potrebuje jesť, obliecť sa, zabezpečiť potreby do školy a rodičia musia vynaložiť všetky prostriedky a vyvinúť maximálnu snahu, aby im tieto potreby zabezpečili. Odvolací súd preto pri preskúmaní rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, pri posudzovaní odôvodnenej zmeny pomerov, a to pri porovnaní potrieb navrhovateľky, príjmov a výdavkov oboch rodičov vychádzal aj zo svojich skúseností z obdobných prípadov.

Odvolací súd na margo nutnosti plnenia si vyživovacej činnosti povinným zdôrazňuje, že splodenie dieťaťa nie je šport ani zábava, aj keď to tak niektorým jedincom na začiatku môže pripadať. V skutočnosti tým ale budúci rodič berie na seba povinnosť a zodpovednosť, ktorá ho sprevádza po celý ďalší život,

mnohokrát až do jeho vlastnej smrti. Preto je nevyhnutné, aby svoje záväzky a povinnosti vo vzťahu k vyživovaným deťom dokázal vždy a za všetkých okolností splniť (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 4Tdo/250/2012 zo dňa 18.4.2012).

Vzhľadom na odôvodnené potreby navrhovateľky, schopnosti a možnosti odporcu dosahovať príjem, rovnako tak v korelácii s príjmami druhého povinného rodiča - matky, má odvolací súd za to, že je dôvodným a v schopnostiach odporcu hradiť výživné v sume 120 eur mesačne. Potreby navrhovateľky jednoznačne odôvodňujú priznanie zvýšeného výživného, avšak s poukazom na možnosti odporcu v spojení s pomermi druhého povinného rodiča a vyššie uvedenými výdavkami, je v možnostiach a schopnostiach odporcu platiť výživné iba vo výške 120 eur mesačne. Prvostupňový súd správne zohľadnil možnosti a schopnosti odporcu a zvýšil výživné iba v primeranej výške, nie v návrhu požadovanej.

Na margo odvolacích námietok odporcu ohľadom hodnotenia schopností a možností rodičov prispievať na výživu detí odvolací súd poznamenáva, že pokiaľ došlo ku zmene zamestnania niektorého z rodičov, prípadne nezamestnanosti, zohľadňuje súd dôvody tejto zmeny, pretože podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Odvolací súd má v tejto súvislosti preukázanú schopnosť odporcu dosahovať príjem, či už z momentálne dosahovaného príjmu, ako aj zo skutočnosti, že bol v minulosti iba dobrovoľne nezamestnaným, pričom súd má pozitívny záväzok nepodporovať záhaľčivý život povinného na úkor potrieb vyživovaných detí. Súdom prvého stupňa zvýšené výživné považuje odvolací súd v súčasných pomeroch za adekvátne schopnostiam otca, veku a potrebám navrhovateľky s ohľadom na príjem matky a jej osobnú starostlivosť.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zvýšení výživného, o dlžnom výživnom, o trovách konania účastníkov a trovách štátu podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdzuje.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. s tým, že úspešná navrhovateľka si náhradu trov odvolacieho konania priznať nežiadala, preto jej odvolací súd náhradu trov konania nepriznal.

Predmetné rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0. (ust. § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení novely vykonanej zákonom č. 33/2011 Z.z. účinným od 01.05.2011)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.